

editorial

DETECCIÓ PRECOÇ I RESPOSTA EDUCATIVA

Amb la finalitat d'assolir el 2020 l'objectiu de la Unió Europea de no superar el 10% fracàs i abandonament escolar prematur, Ensenyament ha encarregat a diferents col·lectius i professionals el seu diagnòstic sobre l'actual situació de la primària i la secundària. La situació és preocupant: mentre la mitjana de la Unió és del 14,4%, a Catalunya la xifra s'enfila fins el 31,2% en els joves d'entre 18 i 24 anys. D'entre els col·lectius que han començat a presentar públicament propostes per pal·liar l'elevat fracàs escolar, la Junta Central de Directores de Secundària, aquest passat mes d'abril, va donar a conèixer els resultats d'un informe en el que plantegen des de la introducció de la jornada intensiva, fins la reducció del currículum escolar, la creació de grups específics pels alumnes amb endarreriments en els aprenentatges o avançar la detecció dels alumnes amb "trastorns de l'aprenentatge".

La detecció precoç ha saltat de nou a la palestra. Convertida en un element pendular per explicar alguns dels bens i dels mals del sistema educatiu, ara torna ha estar en primer pla.

Què es qüestionen els directors en el seu informe? La seva sorpresa davant l'elevat nombre –no concreten dades– d'alumnes als que al començar l'ESO se'ls detecten dificultats en els seus aprenentatges que es suposa havien passat desapercebudes en l'etapa de Primària: "no s'entén que hagi d'haver-hi un nombre tan gran de diagnòstics en primer d'ESO" assenyalen, per a continuació insistir en la conveniència d'una bona detecció precoç per tal de que alguns alumnes no acabin fracassant en els seus estudis. En la mateixa direcció, aquestes darreres setmanes han començat a aparèixer des d'Ensenyament indicacions i propostes d'actuació adreçades als centres d'infantil i primària i als professionals dels equips d'assessorament psicopedagògic.

Diferents serveis públics cobreixen a casa nostra les necessitats de detecció, valoració i atenció dels nens i nenes entre els 0 i els 6 anys: des dels serveis hospitalaris i les àrees bàsiques de salut, passant pels CDIAPs, els CSMIJ o les llars d'infants. A aquests serveis si sumen aquells que son propis del mateix Departament d'Ensenyament: els EAP, amb una intervenció prioritzada a partir dels 2-3 anys i els equips especialitzats –visuals, CREDAs...-. D'entrada, la cobertura en aquestes edats

sembla àmplia i especialitzada. Suren però, qüestions com la pobra concreció d'estructures de col·laboració i de protocols compartits o la baixa presència i especialització dels equips psicopedagògics d'Ensenyament en la franja 0-3. A la pràctica, s'evidencia una certa deixadesa per part de l'administració pública, malgrat la multiplicitat de serveis, per concretar una política socio-sanitària-educativa específica adreçada a aquestes edats. Amb tot però, no semblaria que la detecció precoç sigui el problema.

A què s'estan referint, doncs, tant l'administració educativa com determinats col·lectius professionals? Possiblement la mirada no està tant centrada en els alumnes amb necessitats educatives especials greus i permanents, com en tot un altre conjunt d'alumnes amb dificultats per seguir la progressió d'aprenentatges escolars. Alumnes, alguns d'ells tipificats dins l'ampli ventall dels trastorns d'aprenentatge –dislèxies, TDAH, disortografies...-, que a mesura que passen els anys arrossegueu dificultats específiques en relació al currículum. És en aquesta franja d'alumnat on el terme "detecció precoç" adquireix avui actualitat.

Bé, és cert, cal reconèixer les necessitats. De la mateixa manera, però, cal ajustar i adequar la resposta educativa a les mateixes. Així plantejat, el que emergeix no és sols la detecció com element resolutiu –com semblaria que ara malauradament es planteja–, sinó la conveniència de revisar, actualitzar i qualificar la resposta educativa. L'anàlisi i millora dels processos d'ensenyament i aprenentatge no és una entelèquia constructivista, sinó la postulació per una estreta relació entre aprenentatge i desenvolupament, de tal manera que si allò que ens preocupa és el desenvolupament dels aprenentatges dels nostres alumnes ens cal també, i de manera igualment prioritària a la detecció, col·locar en un primer pla com s'ha produït la seva adquisició, o sigui, com han sigut ensenyats.

La millora, actualització i qualificació de les relacions d'interactivitat dins l'aula i la programació del docent haurien de focalitzar les propostes del Departament, sinó pobrement avançaren només detectant precoçment.

Joan Serra Capallera